

УКРАЇНСЬКИЙ
ІНСТИТУТ
НАЦІОНАЛЬНОЇ
ПАМ'ЯТІ

VI Міжнародна науково-практична конференція

УКРАЇНСЬКЕ ВІЙСЬКО: сучасність та історична ретроспектива

Збірник матеріалів

VI International Scientific and Practical Conference

UKRAINIAN ARMY:
modernity
and historical retrospective

Київ – 2025

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ОБОРОНИ УКРАЇНИ

**УКРАЇНСЬКЕ ВІЙСЬКО:
СУЧАСНІСТЬ ТА ІСТОРИЧНА РЕТРОСПЕКТИВА**

**Збірник матеріалів
VI Міжнародної науково-практичної конференції**

Київ – 2025

УДК 355 (477) (091)

ББК 68.4 (4УКР)

У 42

Укладачі:

Талаур С.Є., кандидат військових наук, старший науковий співробітник,

Грицюк В.М., доктор історичних наук, професор,

Пашкова О.О., кандидат історичних наук

У 42 Українське військо: сучасність та історична ретроспектива : Збірник матеріалів VI Міжнародної науково-практичної конференції 27 листопада 2025 р. – К. : НУОУ, 2025. – 356 с.

У збірнику вміщено матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції в умовах широкомасштабної війни російської федерації проти України.

Через призму героїзму та жертвності Захисників та Захисниць України окреслені основні події російсько-української війни, які відбулися у 2025 році: відсіч та стримування Силами оборони України російської збройної агресії, роль і місце міжнародної антипутінської коаліції у боротьбі демократичного світу проти тоталітарного режиму та ідеології рашизму, значення волонтерського руху та духовної підтримки у зміцненні морально-психологічного стану Українського війська, особливості підготовки військових фахівців в умовах воєнного стану.

Наукові студії учасників конференції сягають найглибших пластів вітчизняної мілітарної історії, окреслюють регіональні військово-історичні аспекти та розкривають їх всесвітній вимір.

Збірник матеріалів конференції стане у нагоді науковцям, викладачам, студентам, курсантам і офіцерам, усім, хто цікавиться вітчизняною воєнною історією.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

КОВАЛЬ Михайло Володимирович	начальник Національного університету оборони України, доктор військових наук, Лауреат Національної премії України імені Бориса Патона, генерал-полковник
СМОЛІЙ Валерій Андрійович	директор Інституту історії України НАН України, академік Національної академії наук України
ЛИСЕНКО Олександр Євгенович	завідувач відділу історії України періоду Другої світової війни Інституту історії України НАН України, доктор історичних наук, професор, член-кореспондент НАН України
АЛФЬОРОВ Олександр Анатолійович	голова Українського інституту національної пам'яті, кандидат історичних наук
ШЕЙМО Лінда	виконавчий директор міжнародної громадської організації «Оливкова гілка» (США)
ГРУБЕ Кароліна	член міжнародної громадської організації «Оливкова гілка» (США)
ЄРГІДЗЕЙ Ксенія Валеріївна	начальник навчально-наукового інституту воєнної історії, права та соціальних наук Національного університету оборони України, кандидат педагогічних наук, старший дослідник, полковник
СЕГЕДА Сергій Павлович	заступник начальника навчально-наукового інституту воєнної історії, права та соціальних наук Національного університету оборони України, доктор історичних наук, професор, полковник
ТАЛАУР Сергій Євгенович	начальник науково-дослідного центру дослідження війни, права та соціальних наук навчально-наукового інституту воєнної історії, права та соціальних наук Національного університету оборони України, кандидат військових наук, старший науковий співробітник, полковник

ЗМІСТ

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО ДО УЧАСНИКІВ VI МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

<i>Вітальне слово начальника Національного університету оборони України генерал-полковника Михайла Ковалю</i>	16
<i>Вітальне слово директора Інституту історії України НАН України академіка Національної академії наук України Валерія Смоля</i>	17
<i>Вітальне слово директора Українського інституту національної пам'яті Олександра Алфьорова</i>	18

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

<i>Воєца В.В. Розуміння війни Католицькою Церквою та виклики перед духовенством УГКЦ в умовах сучасної російсько-української війни</i>	19
<i>Головко В.В. Формування воєнно-політичного союзу рф та КНДР в умовах російського широкомасштабного вторгнення в Україну (2022–2025)</i>	22
<i>Коваль М.В., Павлюк О.О. Сутність і зміст операції Об'єднаних сил (2018–2022)</i> ...	24
<i>Лисенко О.Є. Деякі теоретико-методологічні аспекти дослідження війни російської федерації проти України</i>	27
<i>Лойшин А.А. Особливості підготовки військових фахівців з вищою освітою в умовах воєнного стану</i>	29
<i>Саліхова О.Б. Інноваційна діяльність у секторі безпеки і оборони: сучасні проблеми та шляхи вирішення</i>	31

СЕКЦІЯ 1. СИЛИ ОБОРОНИ УКРАЇНИ У ВІДСІЧІ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ

<i>Алеханов В.О., Кирильчук В.Ю. Роль та місце інженерних військ у збройному конфлікті сьогодення</i>	35
<i>Ананьїн О.В. Прикордонні загони бригадного типу Державної прикордонної служби України у відсічі збройної агресії російської федерації</i>	36
<i>Бідник І.І. Використання дистанційно керованих літальних апаратів у російсько-українській війні</i>	37
<i>Білоус Г.П. Застосування новітніх технологій Збройними Силами України під час повномасштабної російської збройної агресії</i>	38
<i>Варакута В.П., Варакута М.В., Дяченко Д.В. Тенденції розвитку сучасного воєнного мистецтва під час російсько-української війни</i>	39
<i>Гой І.А. Особливості надання психологічної допомоги військовослужбовцям Збройних Сил України під час бойових дій</i>	40
<i>Гревцов Є.О., Стеценко Я.В. Застосування та управління діяльністю сил безпеки і оборони в умовах воєнного стану</i>	41
<i>Гросу Я.М. Відсіч збройній агресії російської федерації (2014–2025)</i>	42
<i>Гула Р.В., Передерій І.Г. Основні напрями інформаційно-пропагандистського забезпечення бойових дій зс рф під час другого етапу повномасштабного вторгнення в Україну (22 вересня 2022 р. – 24 червня 2023 р.)</i>	43
<i>Євсєєв І.Г., Герасименко О.В. Контрнаступальні дії Сил оборони України на Харківському напрямку у березні 2022 року</i>	44
<i>Жучков А.В. Трансформація бойових порядків загальновійськових частин (за досвідом російсько-української війни)</i>	45
<i>Зелений В.І. Специфічні аспекти організації службово-бойової діяльності Національної гвардії України під час антитерористичної операції та операції Об'єднаних сил</i>	46

що змінили правила гри: зумовили виведення в тил танкових підрозділів, а також пунктів управління усіх ланок на десятки кілометрів, змусили артилерійські підрозділи постійно маневрувати, або зайняти поодинокі, ретельно захищені позиції.

Командир, який має досвід участі в сучасному конфлікті, адаптується до умов і діє інстинктивно. Що робити майбутньому командиру, який закінчує навчання у вищому військовому навчальному закладі, адже для нього основне керівництво це бойовий статут, де залишаються вимоги і тактичні нормативи воєнних конфліктів минулого сторіччя, неактуальні у сучасних умовах, тим більше не визначено, яким чином застосовувати нові елементи бойового порядку, яким чином їх вписати в побудову, для забезпечення максимальної ефективності дій всіх елементів?

Для узагальнення структури бойових порядків, створених уздовж усієї лінії зіткнення сторін з урахуванням усіх особливостей місцевості, виявлення слабких і сильних сторін, визначення закономірностей, що сприяли їх створенню, та вироблення подальших пропозицій щодо внесення змін щодо тактичних нормативів у бойові статuti необхідно: дослідити яким чином формувалась лінія зіткнення протягом усіх етапів російсько-української війни, які фактори впливали на її формування та трансформацію, визначити особливості, що виникли не тільки на полі бою, але і у міжнародному співробітництві і спроможностях держави щодо комплектування збройних сил особовим складом та оснащення озброєнням і військовою технікою, і як це впливає на ведення бойових дій.

Таким чином, дослідження трансформації бойових порядків дасть можливість виявити закономірності, що дадуть поштовх для вироблення альтернативних заходів, які необхідно буде проводити під час підготовки до бою і безпосередньо під час його ведення у війнах майбутнього, а також створення укріплених ліній уздовж державного кордону на кшталт лінії Маннергейма, лінії Мажено тощо.

*Зелений В.І., к.пед.н., професор
Київський інститут Національної
гвардії України, м. Київ*

СПЕЦИФІЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ПІД ЧАС АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ ТА ОПЕРАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ СИЛ

З перших днів проведення антитерористичної операції (АТО) на сході України підрозділи НГ України беруть активну участь у виконанні різноманітних завдань. У 2014 р. гвардійці виконували бойові завдання по усій лінії зіткнення, зокрема із пошуку та ліквідації блокпостів та організації блокування осередків дислокації незаконних збройних формувань «ЛДНР», забезпечення контролю територій, на яких розгорталися сили АТО, проведення розвідувально-пошукових заходів, забезпечення спільно з підрозділами ЗС України супроводження колон сил АТО, проведення рейдових та штурмових дій разом із ЗС України, СБУ.

Після перерозподілу зон відповідальності між підрозділами ЗС України у 2015 р., особовий склад НГ України залучався до виконання бойових завдань із ізоляційно-обмежувальних заходів та утримання опорних пунктів, охорони та оборони базових таборів, місць дислокації, об'єктів критичної інфраструктури, громадського порядку. Водночас сили

спеціальних операцій НГ України проводять розвідувально-пошукові (контрдиверсійні) заходи, беруть участь в оперативно-профілактичних заходах. Лише протягом 2016–2017 рр. сили спеціальних операцій НГ України провели 1 290 спеціальних заходів, у результаті яких було затримано та передано до СБУ 414 осіб, до Національної поліції України – 418 осіб. З 2016 р. НГ України почала виконувати нове завдання – охорону органів державної влади.

Водночас упродовж 2014–2021 рр. підрозділи протиповітряної оборони НГ України неодноразово брали участь у виконанні бойових завдань у районі проведення АТО, операції Об'єднаних сил із прикриття взводних опорних пунктів та блокпостів.

У 2021 р. через кризу на польсько-білоруському кордоні та можливий рух мігрантів в Україну, гвардійці надавали допомогу ДПС України на кордоні з Білоруссю.

Поруч із участю у збройному захисті східних територій нашої держави підрозділи НГ України також виконували завдання з охорони громадського порядку в різних регіонах України та недопущення незаконного видобування бурштину-сирцю на окремих територіях. Крім цього, гвардійці надавали допомогу працівникам поліції, а саме:

здійснення заходів із виявлення незаконного вивезення металобрухту, незаконного переміщення громадян через державний кордон;

проведення стабілізаційних заходів, евакуації та забезпечення безпеки населення.

Підрозділи з конвоювання забезпечили понад 600 особливо важливих судових процесів, що привернули увагу суспільства та ЗМІ. Впроваджено в практику використання воїнами підрозділів із конвоювання індивідуальних відеокамер, записи з яких дають змогу вивчати кожний окремий випадок, а також визначати правильність та правомірність їх дій.

Бойові дії тривають і кожна частина НГ України щодоби виконує поставлені завдання, завдає непоправних втрат противнику на передньому краї, забезпечує охорону громадської безпеки, органів державної влади, важливих державних об'єктів, спеціальних вантажів, дипломатичних представництв, консульських установ іноземних держав, бере участь у виконанні завдань територіальної оборони та інших завдань.

*Катеринчук І.С., д.т.н., професор,
Чуканов А.І.*

*Національна академія Державної
прикордонної служби України імені
Богдана Хмельницького, м. Хмельницький*

КРИТЕРІЙ ВИБОРУ ТИПУ БПЛА ДЛЯ РОЗВІДКИ МІННОЇ ОБСТАНОВКИ

Мінна загроза є однією з найсерйозніших проблем сучасних воєнних конфліктів та постконфліктного розмінування. Вибухонебезпечні предмети залишаються на територіях бойових дій і створюють тривалу небезпеку для військовослужбовців, рятувальників та цивільного населення. Це обумовлює необхідність застосування новітніх технічних засобів, здатних підвищити ефективність виявлення мін і знизити ризики для людей. Одним із таких засобів є безпілотні літальні апарати, що відкривають нові можливості у сфері моніторингу та дистанційної розвідки небезпечних ділянок.

Застосування БПЛА дозволяє здійснювати швидке картографування мінної обстановки, збирати візуальну та спектральну інформацію, передавати її у реальному часі до центрів управління та інтегрувати з геоінформаційними системами. Це не лише прискорює процес